

نگاه هفته

کاهش بی سابقه تولید نفت ونزوللا

سعیده شفیعی
پژوهشگر اقتصادی

● هفته گذشته قیمت های نفت با رشد چهار تا پنج دلاری قیمت مواجه شدند. در روزهای آغازین هفته، روند افزایشی قیمت نفت در پی انتشار خبری مبنی بر احتمال شروع مجدد طرح فریز نفتی آغاز شد. روز سه شنبه قیمت نفت برنت از سطح ۴۸ دلار و در روز پنجشنبه از سطح ۵۰ دلار عبور کرد که دلیل این امر، احتمال کاهش عرضه در پی مذاکرات تولیدکنندگان عنوان می شود. روز جمعه این روند افزایشی ادامه یافت و نفت خام برنت دریای شمال به بیش از ۵۱ دلار رسید که بالاترین قیمت در دو ماه اخیر است.

۳ شاخص اصلی قیمت نفت

قیمت نفت «برنت دریای شمال» (Brent) در نخستین ساعات روز جمعه نوزدهم آگوست با ۵۰دلارو ۸۹ سنت معامله شد که نسبت به پایان هفته قبل حدود چهاردلارو ۸۵ سنت افزایش دارد. شاخص «نفت وست تگزاس اینترمیت» (WTI) نیز در همین روز ۴۸دلارو ۲۲ سنت معامله شد که نسبت به پایان هفته قبل، چهاردلارو ۷۲ سنت رشد نشان می دهد. همچنین بنا بر گزارش دبیرخانه اوپک، قیمت سبد نفتی این سازمان (OPEC Refer- ence Basket Price) - که متشکل از میانگین قیمت نفت ۱۲ کشور عضو این سازمان است- در پایان روز پنجشنبه هجدهم آگوست به ۴۶دلارو ۵۰ سنت رسید که نسبت به روز مشابه هفته گذشته، پنج دلارو ۸۸ سنت بالاتر است.

احیای مجدد طرح فریز نفتی

طرح فریز نفتی که به ابتکار ونزوللا مجددا در ۱۰ روز گذشته مطرح شده است، در پی آن است که با کاهش تولید، قیمت ها را تا سطح ۷۰ دلار افزایش دهد. عربستان سعودی نیز عنوان کرده است که با اجرای این طرح همگام خواهد بود تا قیمت ها در بازار متعادل شود. البته برخی کارشناسان معتقدند این اعلام موافقت تنها لفظی است و این کشور در عمل به کاهش تولید پایبند نخواهد بود. بنا بر گزارش خبرگزاری رویترز، تولید عربستان در ماه جولای سال جاری میلادی ۱۰میلیون و ۶۷۰ هزار بشکه بوده است که رکورد جدیدی در تولید نفت این کشور محسوب می شود. این در حالی است که وزیر نفت نیجریه این اجماع را غیرمحتمل دانست و روند نزولی قیمت نفت (و در پی آن کسری بودجه بی سابقه) را دلیلی برای افزایش تولید کشورهای اوپک دانست.

کاهش قیمت نفت سبک عربستان

عربستان قصد دارد تولید نفت خام فوق سبک خود را تا سطح ۲۰۰ هزار بشکه در روز از ماه آینده افزایش دهد. این در حالی است که قیمت نفت سبک عربی برای عرضه در ماه آینده میلادی به مقاصد آسیایی تا سطح یک دلارو ۳۰ سنت برای هر بشکه کاهش یافته است که بیشترین کاهش این نوع نفت در یک سال اخیر به شمار می رود. به نظر می رسد این کشور قصد دارد با کاهش قیمت غیرمعمول نفت سبک صادراتی خود در بازار آسیا بر قیمت های نفت ایران، کویت و عراق تأثیرگذار باشد و با این عمل بر روند توافق در دست انجام کشورهایر تولیدکننده اخلا افزایش دهد.

کاهش بی سابقه تولید نفت ونزوللا

بروز مشکلات حاد اقتصادی در ونزوللا و ناتوانی دولت در سرمایه گذاری، سبب کاهش تولید نفت این کشور به میزان بی سابقه ای شده است. به گزارش خبرگزاری رویترز، در ۱۲ ماه گذشته تولید نفت این کشور با ۹ درصد کاهش به ۹۰میلیون و ۳۶۰ هزار بشکه رسیده است؛ درحالی که تولید اوپک در مدت مذکور چهار درصد رشد نشان می دهد. ونزوللا دارنده بیشترین ذخایر در جای نفت جهان است و بی کاهش تولید در ۱۴ سال گذشته در این کشور این سابقه است.

قیمت گاز طبیعی

به گزارش اداره اطلاعات انرژی دولت آمریکا (EIA)، قیمت شاخص آسیات هنری هاب (Henry Hub) به عنوان شاخصی برای قیمت فروش لحظه ای گاز طبیعی در آمریکا در هفته منتهی به نوزدهم آگوست، در سطح دودلارو ۷۵ سنت به ازای هر میلیون بی تی یو با واحد گرمایی انگلیسی (MMBtu) مبادله شد که نسبت به هفته گذشته پنج سنت افزایش یافته است. به گزارش شاناد، اداره اطلاعات انرژی دولت آمریکا پیش بینی می کند تولید گاز طبیعی این کشور در سپتامبر برای هفتمین ماه پیاپی کاهش یابد و به ۲۵میلیارد و ۴۰۰ میلیون فوت مکعب در روز برسد که کمترین میزان تولید در یک سال اخیر به شمار می رود.

کاهش تولید گاز طبیعی روسیه

همچنین شرکت گازپروم (شرکت دولتی گاز روسیه) در جدیدترین گزارش خود اعلام کرد مجموع تولید گاز این کشور در سال جاری میلادی ۰،۶ درصد کاهش مواجه خواهد شد. براساس این گزارش، تولید و سود شرکت گازپروم در نیمه نخست سال جاری میلادی نسبت به مدت مشابه سال قبل به ترتیب با ۴،۶ و ۳۱ درصد افت مواجه شده است. روسیه دارنده بزرگترین ذخایر گازی جهان است که به دلیل تحریم های اعمال شده علیه این کشور از سوی کشورهای غربی و آمریکا، با کاهش تولید مواجه شده است.

شرق: ایران برای تأمین مواد خام مورد نیاز اقتصاد اول دنیا دورخیز می کند. وزیر امور اقتصاد ایران که برای شرکت در شانزدهمین کمیسیون مشترک اقتصادی ایران و چین، به پکن سفر کرده بود، در گفت وگو با نشریه «گلوبال تایمز» چین اعلام کرد: چین به عنوان بزرگترین سرمایه گذار خارجی در جهان، به بزرگترین اقتصاد جهان تبدیل خواهد شد و ایران می تواند مواد خام مورد نیاز چین را برای حمایت از فعالیت صنعتی این کشور تأمین کند.

به گزارش ایرنا علی طیب نیا در بخشی از سخنان خود گفته است: ایران تصمیم به گسترش روابط خود با چین در همه حوزه ها در دوره پسالتحریم دارد. البته این سخن با در نظر گرفتن حاصل سفر «شی جینپینگ»، رئیس جمهوری کشور چین، به ایران در ماه ژانویه و برنامه ۲۵ ساله ای که شامل سرمایه گذاری تا سقف ۶۰۰ میلیارد دلار در ۱۰ سال آینده بود، حرف جدیدی نیست اما آن گونه که مجیدرضا حریری، نایب رئیس اتاق بازرگانی ایران و چین، به «شرق» می گوید، اتفاقات جدیدی در حال رخ دادن است.

اقتصاد دو کشور ایران و چین مکمل یکدیگر هستند؛ وجه عمده تجارت خارجی ایران، انرژی و مواد اولیه است و چین، کشوری که نیاز مبرم به انرژی و مواد اولیه دارد. ایران کشوری در حال توسعه صنعتی است و احتیاج مبرم به تکنولوژی نوین دارد و چین، کشوری که می خواهد از نگرش صادرات کالا، به صادرکننده تکنولوژی گرایش پیدا کند و این تکنولوژی برای ایران نیز مطلوب است.

به گفته نایب رئیس اتاق مشترک بازرگانی ایران و چین، رفاه نسبی به وجود آمده در چین باعث شده است برگ برنده چشم بادمای ها برای تبدیل شدن به اقتصاد اول جهان، یعنی نیروی کار ارزان از بین برود و از این رو در فکر تغییر استراتژی برای ادامه راه باشند. حریری می گوید: همین حالا همه حداقل دستمزد نیروی کار در چین، حدود دو برابر حداقل دستمزد نیروی کار در ایران است، چراکه تحولات اقتصادی چین در سه دهه اخیر، رفاهی نسبی ایجاد کرده به گونه ای که مثلا سرانه مسکن هر چینی، چهار برابر افزایش پیدا کرده است. در آن طرف این افزایش رفاه، هزینه معیشت و در نتیجه میزان دستمزد نیروی کار را بالا برده است و به همین دلیل چین نیز مانند بسیاری از دیگر کشورهای تولیدکننده جهان، در حال شیفت به کشورهای مانند کامبوج، لانوس و ویتنام است که هزینه دستمزد نیروی کار پائینی دارند و در این مسیر ایران نیز یکی از مستعدترین کشورهاست.

به اعتقاد او، سیاست های فعلی چینی ها مانند کاری است که ژاپنی ها در چهار دهه قبل انجام دادند و از تولید و صادرات کالا به صادرکننده

اقتصاد

حریری در گفت وگو با «شرق» از اتفاقات جدیدی در اقتصاد ایران و چین خبر می دهد

مهندسان ایرانی خدمتگزار چینی ها

فرحانغ توافلی

فارغ التحصیلان کیفی نباشند، نیز به هر حال با یک دوره آموزشی شش ماهه متخصص خواهند شد. او با اشاره به اینکه رکود اقتصادی ایران ناشی از نبود تقاضای داخلی و به صرفه نبودن تولید با تکنولوژی قدیمی است، می گوید: بهترین راهکار برای برون رفت از رکود، در حوزه ای که نه فناوری بالا داریم و نه تحریر تقاضای داخلی، آن است که تقاضای خارجی را جذب کنیم؛ اما فعلا رنج می بریم و با تکنولوژی موجود آن قدر پرت تولید بالاست که پوشاک، کیف و کفش، فولاد و خودرو وارد شوند و مایل به این کار نیز هستند.

او با اشاره به اینکه رکود اقتصادی ایران ناشی از نبود تقاضای داخلی و به صرفه نبودن تولید با تکنولوژی قدیمی است، می گوید: بهترین راهکار برای برون رفت از رکود، در حوزه ای که نه فناوری بالا داریم و نه تحریر تقاضای داخلی، آن است که تقاضای خارجی را جذب کنیم؛ اما فعلا رنج می بریم و با تکنولوژی موجود آن قدر پرت تولید بالاست که پوشاک، کیف و کفش، فولاد و خودرو وارد شوند و به شدت کم می کند درحالی که اگر شرکت های چینی را بیاوریم و با پتانسیل آنها استفاده کنیم، اوضاع کاملا تغییر خواهد کرد.

او اظهار می کند: چینی ها کاملا آماده ورود به ایران هستند و با سیل تقاضای چینی ها برای بازدید از شرکت های صنعتی و حوزه های معدنی و کشاورزی مواجه هستیم که علاقه مند حضور در این حوزه ها هستند؛ اما ما شرایطی داریم که اول باید درست شود.

اینجا هم رد پیای محدودیت های بانکی دیده می شود. حریری می گوید: شرکت های چینی هم که قصد ورود به ایران دارند، منتظر جابجایی ارز در سیستم بانکداری بین المللی هستند از این رو رفع موانع بانکی از سوی بانک مرکزی و وزارت خارجه باید به قوت ادامه پیدا کند تا زمینه ورود سرمایه و

تکنولوژی مهیا شود. او هدف گذاری چینی ها را نیز برای حضور پر قدرت در بازار خودرو تشریح می کند؛ گویا در صحبت هایی که شده، چینی ها می خواهند سایت خودروسازی چینی در بم را به عنوان یک شهرک خودروسازی چینی، تجهیز کنند تا در یک برنامه پنج ساله، در کنار شرکت های فعلی، شرکت های باکیفیت خودروسازی چینی نیز در آن مستقر شوند.

حریری درباره همکاری ها در حوزه معادن نیز می گوید: از یک سو با همکاری چین، برداشت ها در حوزه معادن سنگ آهن، سنگ تزئینی، کبالت، ذغال سنگ و... با تکنولوژی جدید بهینه تر می شود و از دیگر سو برای انتقال محصولات به چین هم با بهره مندی از نیروی انسانی و انرژی ارزان ایران، محصولات فراوری خواهند شد تا هزینه حمل نیز کاهش پیدا کند؛ یعنی سنگ آهن پس از تبدیل به فولاد اسفنجی، صادر خواهد شد؛ درست همان چیزی که در راستای سیاست های اقتصاد مقاومتی برای پرهیز از خام فروشی بر آن تأکید شده است.

نایب رئیس اتاق مشترک بازرگانی ایران و چین، اظهار می کند: ما فعلا درگیر اجرای برنامه سستیم و باید آن را به خوبی به پیش ببریم؛ از آن طرف چینی ها هم منتظر انتخابات ریاست جمهوری در آمریکا و پس از آن در ایران هستند و اگر پس از آن، فضا در ایران مانند شرایط فعلی باشد، مطمئنا توافقات بسیار خوبی حاصل خواهد شد.

حریری با پاسخ به اینکه تأمین مواد اولیه مورد نیاز چینی ها در سوی ایران، مشخصا در چه حوزه هایی محتمل تر و امکان پذیرتر است، می گوید: با چینی ها صحبت های خوبی انجام شده است و به نظر من اصلا دنبال یک مورد خاص نباشید؛ چراکه یک فضا خاص در حال ایجاد شدن است تا سرمایه گذار خارجی وارد ایران شود و در این فضا، چین که حالا شریک اول تجارت ماست، در آینده هم شریک اول تجاری ایران باقی خواهد ماند.

او در ادامه با توضیح اینکه رابطه تجاری کشوری مانند ایران با چین ربطی به اردوگاه سیاسی ندارد، تأکید کرد: در منطقه ما کشورها ی دیگر مانند عربستان، قطر و امارات هم شریک اول یا حداقل دوماشان چین است و این مسئله ربطی به گرایش سیاسی آنها ندارد. برای مثال عربستان که قویا در اردوگاه سیاسی آمریکا حضور دارد، در اقتصاد با چین رفاقت داد؛ چراکه اقتصاد کشورهایی که صاحب منابع طبیعی و انرژی هستند، مکمل اقتصاد چین است و به همین قیاس است که می گویم ایران هیچ وقت با وجود ارتباط سیاسی مطلوب با روسیه، نمی تواند رابطه اقتصادی چشمگیری با این کشور داشته باشد؛ چراکه اقتصاد هر دو کشور شبیه به هم است.

دانشگاه صنعت نفت و بن بست تصمیم گیری درست

دانشکده ها تأسیس شده، تفاوت کرده است و در این جهت بود که ظرفیت دانشگاهی ایجاد شده است تا با برنامه ریزی و به تدریج، بیشتر دانشگاه ها را به دانشگاه های دولتی تحویل دهیم و به رشته های بسیار خاصی محدود شویم. لازم است این را هم عرض کنم که در دانشکده نفت اهواز هم تا سال ها رشته های تخصصی مثل نفت مهندسی مخازن نفتی و مهندسی حفاری وجود نداشت (حالا را نمی دانم) و رشته هایی مثل مهندسی برق و مکانیک که در دانشگاه های دیگر وجود داشت و ضرورتی هم نبود، ارائه می شد. دانشکده نفت و پرستاری قبلا در آبادان بودند که به دلیل جنگ به اهواز منتقل شده بودند و البته بعد از جنگ با خارج شدن ساختمان دانشکده قدیم نفت از شرایط جنگی، بازسازی و دانشکده شد؛ درحالی که دانشکده اهواز هم (در منطقه کوه عبدالله) سه جای خود ماند و باز هم بدون اینکه مطالعه ای انجام شود که نیاز باشد تمدت نیروی انسانی صنعت نفت چیست، همه را بورس کردند. گزارش را به مدیر اداری وقت دادم و از او خواش کردم که خودش مطالعه کند و مسلط شود و مرا به هیات مدیره نبرد؛ چراکه ممکن است وزیر (که چندان رابطه خوبی هم با من نداشت) یادش بیفتد این همان فردی است که گفت و نوشت که تأسیس نکند و بورس نکند و نگران شود که انحلال و انتقال خصوصا دانشکده حسابداری، او را هم بعد از قطع پی، در دوره فارغ التحصیلی، تصمیمات قبلی را زیر سؤال می برد. مدیر مذکور که چندان حال و حوصله این کارها را نداشت، به اصرار خود من را به هیات مدیره برد. در میانه های بحث همان که پیش بینی می کردم رخ داد. یکی از اعضای هیات مدیره وقت که از دانشگاه به صنعت نفت منتقل شده و در یک سمت اجرایی بود، با زحمت و پیگیری زیاد برای معرهم نامندان از فواید آن، سه هیات علمی دانشکده حسابداری این بود که با رشته ایشان تا حدودی مرتبط بود و تازه سهمی را برای ایشان ایجاد کرده بودند. به هر حال این فرد، (خدا می داند از ترس منافع یا تشخیص)، همان مسئله را به وزیر یادآوری کرد که این دانشکده تازه یکی، دو دوره فارغ التحصیل داده است، بعدها نمی گویند که چرا آن را راه انداختید؟! جناب وزیر به فکر فرو رفت و بعد از تأملی، باب بحث را بست که اصلا مشکلی نداریم و گزارش سه ماه کارشده ما هم بی ثمر ماند. دوباره چندین سال بعد که مجموعه دانشگاه های نفت تصمیم و تبدیل به دانشگاه صنعت نفت شده بود، فکر می کنم در دولت هفتم و هشتم که منصوبه ای در دولت یا مجلس (به نظر من به درستی) تصویب شد که همه دانشگاه های دستگاه ها به وزارت علوم واگذار شوند و در بسیاری جاها مثل دانشکده امور اقتصادی وزارت دارایی نیز این اتفاق افتاد و منصوبه اجرا شد ولی باز هم منافع یا مصالح یا تشخیص تصمیم گیران نفت اجازه نداد این قانون هم در نفت اجرا شود. بحمدالله و البته صنعت نفت وظایف ذاتی خود را آن قدر عالی انجام می دهد که بتواند دانشگاه داری هم بکند! و باز امروز فغان دانشجویان دانشکده نفت بلند است که در دانشگاه های دیگر قبول می شدیم ولی به نفت آمدم و بورس هم هستیم ولی جذبان نمی کنند و بعد از بیست و چند سال حکایت همچنان باقی است. بگذریم از اینکه هر فرماندهای که به نفت آمد، لشکر خودش را آورد و سمت ها را پر کردند و جای برای بوریسها نماند. آن نایب با ارزشمندترین سرمایه کشور که همان سرمایه انسانی است، برخورد بهتری داشت؟

اقتصاد سبز

نقش بسته بندی در حفاظت از محیط زیست

فاطمه باسبان
پژوهشگر اقتصادی

● بسته بندی یکی از ارکان مهم در کسب و کارهای جهان است و در ادبیات جهانی، از یک وسیله و ابزار ساده برای محافظت از محصول و افزایش ماندگاری آن، به یکی از عوامل مهم در فرایند تولید تا مصرف محصول و ایجاد و خلق ارزش و مزیت رقابتی تبدیل شده و از سوی دیگر، به عنوان یک رویکرد جهانی برای مقابله و کاهش خطرات جهانی که محیط زیست و انسان را تهدید می کند، به آن توجه شده است. حفاظت از کالا اصلی ترین وظیفه بسته بندی است و این محافظ از هر جنسی که باشد، باید کالا را به خوبی دربر گیرد و در بعضی موارد در مقابل ضربه و تکان حفظ و در مواردی وزن کالا را تحمل کند؛ اما در مقابل همین وظیفه اصلی، بسته بندی به دنبال کاهش مصرف مواد اولیه بسته بندی و استفاده از مواد سازگار با محیط زیست است. به عبارتی رویکرد یک جنبه بسته بندی، از محافظت کالا و خلق ارزش و مزیت رقابتی در بازار به رویکرد دوجانبه محافظت از کالا، خلق ارزش و رقابت و حفاظت از محیط زیست تبدیل شده است. بسته بندی می تواند هم در فرایند زنجیره عرضه محصول و ماده غذایی با کاهش ضایعات و ماندگاری و حفظ سلامت غذا، در کاهش گازهای گلخانه ای مؤثر باشد و هم می تواند در تعیین مواد اولیه بسته بندی و انتخاب آن به محیط زیست و حفاظت از آن کمک شایانی کند. به عبارتی دیگر، در تعیین مواد اولیه بسته بندی تلاش بر این است که وظیفه اصلی بسته بندی یعنی حفاظت از محیط زیست و جنگل و منابع طبیعی و آب و هوا انجام شود و این مواد اولیه بسته بندی به محیط زیست و منابع طبیعی خسارتی وارد نکنند. مواد اولیه بسته بندی، انرژی مصرف شده برای چاپ و عرضه نهایی بسته بندی، جلا و رنگ (مواد شیمیایی به کاررفته) و سایر نهادهای با کاررفته در بسته بندی بر انتشار گازهای گلخانه ای تأثیر دارند و انتخاب درست می تواند برای هر کشوری و کل جهان سودمند باشد. در حال حاضر، بسته بندی سازگار و دوستدار با محیط زیست که هم منافع نسل فعلی و هم نسل های آینده را تأمین کند، مد نظر کسب و کارهای جهانی و خصوصا شرکت های معتبر جهانی با برندهای معروف است. درواقع بسته بندی دوستدار طبیعت به یکی از عوامل مهم حضور و نفوذ شرکت ها و کسب و کارها در بازار تبدیل شده، به این دلیل که مصرف کنندگان نیز به این موضوع حساس شده اند. امروزه بسیاری از مصرف کنندگان به دلیل آگاهی از مسائل زیست محیطی و گازهای گلخانه ای رفتار مصرفی خود را تغییر داده اند؛ یعنی برای کالایی که می خرند و پول پرداخت می کنند، علاوه بر قیمت کالا و قیمت سایر کالاهای جانبش و مکمل، کیفیت و استاندارد، درآمد فرد و سایر معیارهای مدنظر، حفاظت از محیط زیست و منابع طبیعی فاکتور مهمی برای انتخاب آن کالا ازسوی مصرف کننده است. این نوع نگاه و نگرش مصرف کننده، تولیدکننده را برای حفظ سهم از بازار و سودآوری متقاعد می کند که به دنبال بسته بندی ای باشد که کمترین خسارت را به محیط زیست وارد کند. برندهای معروف جهانی این موضوع را سرلوحه کار خود قرار داده اند. برآورد می شود سیستم جهانی غذا (زنجیره عرضه غذا)، از تولید کود گرفته تا ذخیره سازی مواد غذایی و بسته بندی، انتشار حدود یک سوم از مجموع گازهای گلخانه ای ازسوی انسان را به خود اختصاص داده؛ از این رو تولیدکنندگان مسئولیت اجتماعی بزرگی در مقابل حفاظت محیط زیست و کاهش انتشار گازهای گلخانه ای دارند. مطالعاتی که در آمریکا شده نشان می دهد در حدود ۴۴ درصد از گازهای گلخانه ای این کشور مربوط به بسته بندی بوده که سهم آن نسبت به گرمایش و سرمایش ساختمان ها، حمل و نقل مسافر محلی و تولید مواد غذایی بیشتر است (UPSTREAM and EPA). در فرانسه بسیاری از مواد غذایی و کشاورزی، فراوری شده و در اشکال مختلف بسته بندی و اما و اما مصرف می شود و در سوپرمارکت ها و مغازه ها به فروش می رسد. در این کشور، مواد بسته بندی شامل فولاد، آلومینیوم، پلاستیک و... بوده که تولید این «مواد خام» حدود ۷۰ تا ۸۰ درصد از مجموع تولید گازهای گلخانه ای کل صنعت را به خود اختصاص داده که سهم بالایی است. علاوه بر این خود صنعت بسته بندی حدود ۲۵ درصد سهم انتشار گازهای گلخانه ای کل صنعت را به خود اختصاص داده است (https://www.manicore.com). ارقام، لزوم رویکرد جدید توجه به بسته بندی، برپایه کاهش گازهای گلخانه ای و حفاظت از محیط زیست را گوشزد می کنند.